

In memoriam: izr. prof. dr. Sonja Horvat Marolt – v spomin (1930 – 2022)

Slika 1: Prof. dr. Sonja Horvat Marolt

Sredi februarja nas je presenetila novica, da se je v 93. letu starosti od nas tiho poslovila dr. Sonja Horvat Marolt, upokojena profesorica Oddelka za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire Biotehniške fakultete v Ljubljani.

Sonja Horvat Marolt se je rodila 9. februarja 1930 v Ljubljani. Osnovno šolo je obiskovala v Radovljici in prvi razred gimnazije v Kranju. Po vojni je šolanje na gimnaziji nadaljevala v Ljubljani, kjer je leta 1949 tudi maturirala. Nato se je vpisala na takratno Fakulteto za agronomijo, gozdarstvo in veterinarstvo in diplomirala leta 1959. Na Biotehniški fakulteti je leta 1973 magistrirala in nato leta 1979 še doktorirala.

Že med študijem gozdarstva je opravila več strokovnih usposabljanj, številna med njimi v tujini. Leta 1955 je bila na trimesečni gozdarski praksi v Avstriji, kjer je sodelovala pri delih iz urejanja

gozdov, geodetskih izmerah ter v gozdnih drevesnicah. Leta 1956 je opravila dvomesečno prakso v Dolenjskih Toplicah, jeseni leta 1957 je odšla na študijsko prakso v Švico. Tam je bila najprej štiri mesece zaposlena pri Okrajni gozdni upravi v Badenu, kjer je njeno delo zajemalo področje urejanja in gojenja gozdov, gradenj gozdnih cest in pogozdovanja, za tem je bila še 11 mesecev do konca leta 1958 zaposlena na univerzi ETH v Zürichu kot asistentka pri znanem profesorju za gojenje gozdov Hansu Leibundgutju. Tu je sodelovala pri gozdnogojitvenih delih na terenu ter pri znanstvenem delu v laboratoriju, v drevesnicah in na poskusnih ploskvah. Udeleževala se je predavanj in strokovnih izobraževanj, kar ji je omogočilo pridobitev odličnih kompetenc.

Po dokončanem študiju v Ljubljani je leta 1959 nastopila službo pri tedanji Poslovni zvezi za kmetijstvo in gozdarstvo v Ljubljani kot referentka za spremljanje in kontrolo elaboratov. Nato je bila zaposlena pri Biroju za gozdarsko načrtovanje v Ljubljani kot višja referentka. Na Biotehniški fakulteti se je zaposlila 1962 kot asistentka pri predmetu gojenje gozdov. Od leta 1982 naprej je predavala predmeta Dendrologija in Žlahtnjenje gozdnega drevja najprej kot docentka, od leta 1987 kot izredna profesorica. Od leta 1985 naprej je poleg na Oddelku za gozdarstvo predavala tudi na Oddelku za lesarstvo. Upokojila se je 31. marca 1992, vendar je pri pedagoškem procesu na fakulteti sodelovala še vse do leta 1998. Tudi v času delovanja na fakulteti je bila na več strokovnih izpopolnjevanjih v tujini, med drugim na štirimesečnem izpopolnjevanju leta 1970 na gozdarskem oddelku Univerze v Canberri v Avstraliji s pomočjo štipendije avstralske vlade, na tritedenskih študijskih izpopolnjevanjih v Nemčiji v letih 1980 in 1983 ter na desetdnevnem izpopolnjevanju iz gozdne genetike na Švedskem.

Na področju znanstvenoraziskovalnega dela se je profesorica Horvat Marolt najbolj usmerjala v alpski gozd, kar je nedvomno posledica njene

prakse v Švici. O tem govorita že naslova dveh njenih zaključnih del: zaključila je magistrsko nalogo z naslovom Predhodni gozd in iva (*Salix caprea* L.) kot pionirska drevesna vrsta, naslov njene doktorske disertacije pa je bil Kakovost smrekovega mladja v subalpskem smrekovem gozdu Julijskih Alp. V obeh je preučevala ekologijo pomlajevanja gozdov v zahtevnih razmerah v visokogorju, njene ugotovitve so pri gospodarjenju z alpskimi gozdovi uporabne še danes. Proučevala je uporabnost vrb za snovanje predkultur, biologijo semenitve v pragozdu in gospodarskem gozdu, pomladitveno ekologijo smreke v subalpskem smrekovem gozdu in sodobno proizvodnjo sadik v gozdnih drevesnicah. To so bile tudi glavne vsebine njenih izvirnih znanstvenoraziskovalnih člankov. Največ mednarodne pozornosti je zbudila njena razprava o variabilnosti jelke v Jugoslaviji.

V prvih letih službovanja na Biotehniški fakulteti je sodelovala pri raziskovalnih nalogah, katerih vodja je bil profesor Dušan Mlinšek, pozneje jih je prevzemala tudi sama. Najobširnejša raziskovalna naloga, ki jo je vodila, je imela naslov Populacijskogenetsko proučevanje gozdnega semena in drevesnih vrst. Prav v njenem okviru je osnovala in dolga leta spremljala prva provenienčna proučevanja v Sloveniji za ameriško duglazijo, navadno jelko in črni bor. V vseh primerih je šlo za obsežne mednarodne provenienčne poskuse. Še zlasti je treba izpostaviti IUFRO provenienčni poskus z ameriško duglazijo na Brkinih, ki je bil osnovan leta 1971 in je danes izjemno dragocen raziskovalni objekt, ki je prav v zadnjih letih omogočil vrsto raziskav in kakovostnih znanstvenih objav. V času spremenjenih podnebnih razmer in potencialne uporabnosti tujerodnih drevesnih vrst postaja ta provenienčni poskus vse pomembnejši.

Izjemno pomembno je bilo strokovno pospeševalno delo profesorice Sonje Horvat Marolt, saj je kot izvrsten retorik vedno znala prenašati svoje znanje drugim in pri tem je bila neutrudna. Dobro je povezovala odlično znanje tujih jezikov, povezave s tujino in smisel za organizacijo. Gladko je govorila nemško, angleško in srbohrvaško, delno še ruščino in esperanto. Za Društvo inženirjev in tehnikov gozdarstva in lesarstva je organizirala,

vodila in prevajala 22 strokovnih ekskurzij po Avstriji, Italiji, Nemčiji, Švici, Franciji, Belgiji, Češki in Slovaški, Romuniji, Grčiji in Madžarski. Zlasti odmevna je bila 17-dnevna ekskurzija v Nemčijo, ki jo je organizirala in vodila za profesorje in raziskovalce Biotehniške fakultete. Za številne gozdarske strokovnjake, raziskovalce in njihove skupine, dendrološka društva in absolventske ekskurzije iz vseh evropskih držav, ZDA in Avstralije je organizirala, spremljala in prevajala strokovne ekskurzije ne samo po gozdovih Slovenije, ampak tudi Hrvaške in drugih republik Jugoslavije. Pri izvedbi je vedno vključila tudi domače strokovnjake in lokalne gozdarje, kar je za stroko delovalo zelo povezovalno. Za društva iz različnih koncev Slovenije je pripravila več kot 30 strokovnih predavanj. S predavanji je redno sodelovala na strokovnih prireditvah tako v Sloveniji kot drugih republikah nekdanje Jugoslavije. Predstavila je vrsto referatov na republiških seminarjih, gozdarskih študijskih dnevih in zveznih posvetovanjih.

Prof. dr. Sonja Horvat Marolt se je izjemno izkazala s svojo bogato mednarodno aktivnostjo in prizadevnostjo, s pomočjo katerih si je pridobila velik ugled in spoštovanje. Najpomembnejša je bila njena dejavnost v organizaciji IUFRO, kjer je bila aktivna vse od leta 1970. V prvih letih se je udeležila več mednarodnih posvetov na temo gozdnega semenarstva in žlahtnjenja drevesnih vrst, na primer ameriške duglazije. Aktivna je bila v delovni skupini za jelko (S1.01-08), kjer se je tudi s predavanji udeležila mednarodnih posvetovanj na Dunaju (1980), v Nemčiji (1987) in v Zvolenu (1987), na Hrvaškem (1988) je sodelovala pri pripravi srečanja. Z referatom je sodelovala tudi na srečanju delovne skupine za Zakonodajo o gozdnem reprodukcijskem materialu v Avstriji. Največ pozornosti pa si zasluži njeno delovanje v okviru IUFRO projektne skupine P1.10-00 Žlahtnjenje in gojenje bukve. V letih od 1985 do 1990 je bila namestnica vodje, od 1991 do 1995 pa vodja te delovne skupine. Pod njenim vodstvom sta bila organizirana dva velika mednarodna kongresa o bukvi: prvi je bil v Španiji, drugi je bil leta 1994 v Lvovu v Ukrajini. Sonja Horvat Marolt je bila tudi

med najaktivnejšimi posamezniki pri pripravi in izvedbi svetovnega kongresa IUFRO v Ljubljani leta 1986. V njegovem okviru je bila organizatorica in vodja enotedenskega satelitskega zasedanja mladih raziskovalcev – diplomantov gozdarstva z evropskih fakultet, imela je vabljen predavanje o gozdnih genskih virih v Jugoslaviji in bila je soorganizatorica ene od ekskurzij po Sloveniji.

Za svoje delo je prejela več priznanj in plaket. Leta 1975 je prejela priznanje za uspehe pri pedagoškem in znanstvenem delu ter razvoj Biotehniške fakultete v Ljubljani, leta 1976 priznanje kluba OZN Vinica, leta 1977 je prejela plaketo Sveta Biotehniške fakultete za prispevek k razvoju fakultete, leta 1978 priznanje organizacije Semesadike Mengeš za uspešno sodelovanje. Bila je zaslužna članica Zveze inženirjev in tehnikov gozdarstva in lesarstva Slovenije. Leta 1987 je prejela plaketo Visoke gozdarske in lesarske šole na Tehniški univerzi v Zvolenu na Slovaškem. Poleg že prej omenjenega članstva ali vodstva v mednarodnih organizacijah je vrsto funkcij opravljala tudi doma. Od leta 1969 do 1971 je bila predsednica Društva visokošolskih učiteljev Biotehniške fakultete, od 1973 do 1975 je bila predsednica študijske komisije Oddelka za gozdarstvo in lesarstvo, od 1980 do 1986 predsednica knjižničnega odbora osrednje gozdarske knjižnice. Na Biotehniški fakulteti je bila več let predsednica statutarne komisije, knjižničnega odbora, odbora za tisk in založništvo ter odbora za stike s tujino.

Prepoznavno in dragoceno je bilo njeno delo za popularizacijo in promocijo gozdarstva in študija gozdarstva, kar postaja vse pomembnejši del našega dela tudi danes. Ukvarjala se je z ekološko vzgojo in izobraževanjem šolske mladine, učiteljev, profesorjev in staršev, pri čemer je sodelovala pri vsaj dvajsetih šolah v naravi, pripravila serijo radijskih oddaj o gozdu in drevesih in sodelovala pri scenarijih več televizijskih oddaj. Na Osnovni šoli Vič je vrsto let delovala kot mentorica biološkega krožka in za dijake in učitelje pripravljala ekskurzije v gozdove.

Kot profesorica, raziskovalka in izvrstna pedagoginja je bila spoštovana in cenjena tako v tujini kot doma. Dr. Monika Konnert iz Teisendorfa v Nemčiji je ob novici o njeni smrti med drugim napisala: 'Spominjala se je bom kot tople in iskrene prijateljice, odlične gozdarke in znanstvenice ter močne ženske. Večkrat me je obiskala v Teisendorfu, dobro sva se pogovarjali, dajala mi je pomembne nasvete za življenje.'

Zaradi vedrosti, energije in pedagoške strasti je bila profesorica Sonja Horvat Marolt priljubljena tako med sodelavci kot med študenti. Njena predavanja so bila vedno zanimiva, do študentov ni bila vzvišena ali nedostopna. Znala je zbuditi zanimanje z zanimivimi zgodbami in lastnimi izkušnjami na terenu, ki jih je imela obilo. Sodelavci in nekdanji študenti se jo bomo spominjali kot odprte, prijazne, nekonfliktne in prijetne sogovornice in jo bomo ohranili v lepem spominu. Spomin na pokojno profesorico pa bo še dolgo ohranjala tudi potomka Brinarjeve jelke, ki smo jo ob žalni slovesnosti 14. aprila 2022 posadili v dendrološkem vrtu Oddelka za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire Biotehniške fakultete.

prof. dr. Robert BRUS